

D 68

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

FÖRORDNING nr 15/VLA/2001

Datum 13.6.2001

Dnr 1718/00/2000

Ikraftträdelse- och giltighetstid - tills vidare

Upphäver

Jord- och skogsbruksministeriets beslut av den 11 januari 1999 om bekämpning av maedi-visna hos får och CAE hos getter (1/VLA/1999)

Bemyndigande

Lagen om djursjukdomar (55/1980) 5 § (ändr. 424/1994), 6 §, 8 och 9 § (ändr. 809/1992), 12 och 12 a § (ändr. 809/1992, 424/1994) och 15 § 3 mom. (ändr. 491/1997)

Motsvarande EG-rättsakter

Ärende

BEKÄMPNING AV MAEDI-VISNA HOS FÅR OCH CAE HOS GETTER

Allmänt

I jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om djursjukdomar som skall bekämpas och om anmälan om djursjukdomar (1346/1995) har bestämts att maedi-visna och CAE (caprine arthritis -encephalitis) är *djursjukdomar som skall övervakas*.

Jord- och skogsbruksministeriet utfärdar i denna förordning bestämmelser om bekämpning av maedi-visna och CAE samt om hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna. Bestämmelserna är bindande och skall följas som förpliktande i de enskilda fall som bestämmelserna avser. De bestämmelser i punkterna 4-11 som gäller maedi-visna gäller också CAE, trots att CAE inte nämns särskilt i dessa punkter.

Utöver bestämmelserna ingår i punkt 2 en beskrivning av sjukdomssymtomen och i punkt 3 av spridningssätten.

Länsveterinären kan bestämma att kommunalveterinären skall utföra de uppgifter som åläggs länsveterinären i denna förordning, om han anser det nödvändigt med tanke på ett ändamålsenligt förfarande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Definitioner

2. Sjukdomsbild

2.1. Maedi-visna

2.2. CAE

3. Spridningssätt

4. Misstänkt förekomst av maedi-visna i besättningen

4.1. Allmänt

4.2. Spärrbestämmelser och provtagning

5. Åtgärder när maedi-visna har bekräftats på en gård

5.1. Spärrbestämmelser

5.2. Fortsatta undersökningar

5.3. Avlivning av djur

6. Epidemiologisk kartläggning

7. Åtgärder på kontaktgårdarna

8. Återkallande av spärrbestämmelser

9. Hälsokontrollprogram mot maedi-visna

9.1. Allmänt

9.2. Anslutning till och avslutande av programmet

9.3. Skyldighet att göra upp en förteckning

9.4. Identifiering av får och getter

9.5. Den första provtagningen

9.6. Provtagning under de följande åren

9.7. Hälsointyg

9.7.1. Besättning med M1-status

9.7.2. Besättning med M2-status

9.7.3. Besättning med M3-status, dvs. officiellt maedi-visna-fri besättning

9.7.4. Smittad besättning

9.7.5. Besättning av okänt status

9.7.6. Besättning med S1-status

9.8. Anskaffning av djur till gården

9.9. Kontakter med andra besättningar

9.10. Misstänkt maedi-visna-smitta eller konstaterande av smitta på en gård som hör till hälsokontrollprogrammet

9.11. Utrotande av smitta på gårdar som hör till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna

9.12. Befrielse från spärrbestämmelser

10. Förrättningsanmälningar och räkningar

11. Kostnader

12. Övergångsbestämmelser

BILAGA I

BESLUT OM SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELAS GÅRDAR PÅ GRUND AV MAEDI-VISNA

BILAGA II PROVTAGNINGSANVISNINGAR

BILAGA III DESINFEKTION AV GÅRDEN

BILAGA IV BESLUT OM ÅTERKALLANDE AV SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELATS PÅ GRUND AV MAEDI-VISNA

BILAGA V ANMÄLNINGSBLANKETT FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET MOT MAEDI-VISNA

BILAGA VI HÄLSOINTYG ÖVER BESÄTTNINGEN INOM HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET MOT MAEDI-VISNA

BILAGA VII AVSLUTNINGSINTYG FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET MOT MAEDI-VISNA

BILAGA VIII BESVÄRSANVISNING

1. Definitioner

I denna förordning avses med

- 1) *gård* en djurhållningsenhet eller någon annan plats där får eller getter hålls varaktigt eller tillfälligt,
- 2) *smittad gård* en gård hos vars djur maedi-visna- eller CAE-smitta har bekräftats,
- 3) *smittokälla* gård, transportmedel, animalieprodukter eller andra sådana platser, föremål eller material från vilka maedi-visna- eller CAE-smittan kan spridas till får eller getter,
- 4) *smittat djur* ett får eller en get i vars blod- eller vävnadsprov har konstaterats maedi-visna- eller CAE-virus eller i vars blodprov konstateras antikroppar mot maedi-visna- eller CAE-virus,
- 5) *status* hälsotillståndet då det gäller maedi-visna- eller CAE-smitta hos en besättning som anslutits

till maedi-visna-programmet,

6) *kontakt* en sådan situation i vilken fåren eller getterna fysiskt eller via sekret kommer i kontakt med fåren eller getterna från en annan gård och där det är möjligt att maedi-visna- eller CAE-smittan sprider sig från den ena gården till den andra,

7) *fårskötare* en person som ansvarar för en sådan gård som avses i punkt 1),

8) *tacka* en fårhona, som har fyllt 12 månader eller som har lammat minst en gång,

9) *honget* en gethona som har fyllt 12 månader eller som har fött minst en gång, och

10) *avdelningen* jord- och skogsbrukministeriets avdelning för livsmedel och hälsa.

2. Sjukdomsbild

2.1. Maedi-visna

Maedi-visna är en smittsam sjukdom som förekommer hos får och som orsakas av ett virus tillhörande undergruppen lentivirus, som tillhör retrovirus. Det har experimentellt visats att också getter kan smittas med sjukdomen, men detta har inte kunnat konstateras under fältförhållanden. Man känner till två olika uttrycksformer för maedi-visna-sjukdomen: gradvis fortskridande lunginflammation (maedi) och gradvis fortskridande hjärnhinneinflammation (visna). Vid såväl maedi som visna uppträder sjukdomssymtomen endast hos vuxna får. Sjukdomens inkubationstid är vanligen minst 2-3 år. Ett får som har fått maedi eller visna repar sig aldrig från sjukdomen. Inte bara djurens död utan också en försvagad produktion av avkomma leder till ekonomiska förluster.

De första symtomen på maedi är ökad orolighet, försämrad allmänkondition och ansträngd andning. I slutskedet andas djuret med bukmuskulerna, öppen mun och halsen sträckt snett nedåt. Ibland förekommer också torr hosta. I allmänhet har djuret inte feber. Sedan de första tydliga sjukdomssymtomen har visat sig dör fåret i allmänhet inom några månader. Lungorna på ett får som har insjuknat i maedi har vanligen en gråaktig färg och väger 2-3 gånger mera än normalt. Andra infektioner (t.ex. pasteurellos, lunginflammation som förorsakas av mykoplasma) gör att sjukdomssymtomen visar sig tidigare.

Typiskt för visna är gradvis fortskridande förflamning i benen, särskilt i någotdera bakbenet, och i början då och då darrningar i läppar och ansiktsmuskulatur. Tecken på förändringar i hjärnan är att huvudet hålls på sned och att fåret går i ring samt balansrubbnings (ataxi). Sjukdomen kan pågå flera månader upp till ett år innan hela djuret förlamas. Visna har påträffats tillsammans med maedi hos samma fårbesättning eller t.o.m. hos samma får. Visna är dock en klart mera sällsynt sjukdomsform än maedi, även på områden där viruset förekommer rikligt.

Hos maedi-visna-smittade får har man ibland påträffat även ledinflammationer och juverinflammationer, som föranleder hårdnader i juvret och minskar mjölkproduktionen.

Maedi-visna kan inte diagnostiseras enbart på grundval av sjukdomssymtomen. Fåren bildar dock antikroppar mot viruset, vilka kan påvisas med hjälp av blodprov från fåret, när det har bildats tillräckligt med antikroppar. Diagnosen görs i första hand på basis av en antikropsundersökning. Som stöd för diagnosen används vid behov isolering av virus och obduktionsfynd.

2.2. CAE

Hos getter påträffas led- och hjärninflammationer, CAE (caprine arthritis-encephalitis), som föranleds av ett lentivirus som till sina antigena egenskaper avviker endast något från maedi-visna-viruset. CAE-virusets sjukdomsbild påminner om maedi-visna, men kan till skillnad från maedi-visna förekomma också hos ett par månader gamla killingar.

Hos smittade djur konstateras lunginflammation och symtom som orsakas av hjärninflammation. Lunginflammationen är oftast lindrig och svår att upptäcka, om inte sekundära bakterieinflammationer förekommer i samband med den. Hjärninflammationen leder vanligen till en- eller dubbelsidig förlamning, dessutom kan enstaka individer gå i ring. Sjukdomen framskrider snabbt hos killingar och långsammare hos vuxna. Typiska symtom är också kronisk ledinflammation, särskilt i frambenen hos både unga och vuxna getter. Till sjukdomsbilden hör också inflammation i slemsäckarna, juverinflammation, avmagring och en tunn, sträv hårbeklädnad. Den individuella sjukdomsbilden hos getter med CAE varierar mera än sjukdomsbilden hos får med maedi-visna. Juverinflammationen är ofta subklinisk och orsakar vanligen hårdnader i juvret som är svåra att upptäcka. Mjölproduktionen minskar inte särskilt mycket. En del getter som insjuknat i CAE kan vara symtomfria.

CAE konstateras med hjälp av samma undersökningsmetoder som maedi-visna

3. Spridningssätt

Maedi-visna-smitta sprids huvudsakligen via luftvägarna som droppsmitta från ett sjukt får till ett friskt. Ett sjukt får sprider smittan i djurstallet under vintern. På sommaren då fåren är på bete sprids smittan mindre. Det krävs rikligt med virus för att smittan skall sprida sig från ett får till ett annat. Ofta går det många år från det att smittan har nått flocken tills man märker de första förlusterna. Får som föds av tackor som lider av maedi-visna smittas vanligtvis som relativt unga genom droppsmitta. Maedi-visna-virus har kunnat påvisas i fårmjölakens celler och därför kan lammen smittas via mjölken genast efter födseln. Spridning av sjukdomen via sperma har inte rapporterats, men också detta spridningssätt torde vara möjligt.

CAE-smitta sprids vanligen via mjölken från get till killung, men smittan kan också spridas genom andra sekret från kroppen.

De virus som orsakar maedi-visna och CAE lever inte särskilt länge utanför kroppen. Därför är det inte särskilt sannolikt att de skulle sprida sig indirekt via sekret. Virusen överlever inte särskilt länge i avföring och tål inte torka, hetta eller starkt solljus. I fråga om CAE har man dock misstänkt mjölkmaskinernas eventuella andel i smittspridningen. Vanliga fettlösliga desinfektionsmedel inaktiverar viruset. Upphettning av getmjölk till 56°C under 30-60 minuter dödar eventuellt CAE-virus i mjölken. I vissa länder upphettar man därför getmjölken innan den ges till killungar för att förhindra att smittan sprids.

4. Misstänkt förekomst av maedi-visna i besättningen

4.1. Allmänt

Den som ansvarar för gården skall om han på basis av flera typiska symtom eller av andra orsaker misstänker maedi-visna hos gårdens får eller getter senast följande vardag underrätta kommunalveterinären. Anmälan skall också göras om döda djur, som kan misstänkas ha lidit av maedi-visna.

Varje veterinär som hos ett djur upptäcker symtom som tyder på maedi-visna eller annars får sådana uppgifter att det finns skäl att misstänka att maedi-visna förekommer på någon gård är skyldig att senast följande vardag underrätta den behöriga kommunalveterinären, länsveterinären eller om dessa inte kan anträffas, avdelningens veterinär om detta.

När kommunalveterinären eller länsveterinären har fått ovan nämnda anmälan eller han av någon annan anledning har goda skäl att misstänka att maedi-visna förekommer på gården, skall kommunalveterinären på eget initiativ eller på anmodan av länsveterinären omedelbart resa till gården och vidta de åtgärder som anges i 4.2.

Om kommunalveterinärs och länsveterinärs anmälningsskyldighet bestäms särskilt (avdelningens beslut om djursjukdomar som skall bekämpas och om anmälan om djursjukdomar 1346/1995, veterinärlagstiftningen D 4).

4.2. Spärrbestämmelser och provtagning

Kommunalveterinären skall skriftligen meddela den som ansvarar för gården de spärrbestämmelser som ingår i bilaga I om han på grund av kliniska eller andra symtom misstänker att maedi-visna förekommer på gården. Föreskrifterna kan först meddelas muntligen, men de skall så snart som möjligt bekräftas skriftligen.

Får eller getter får inte införas till gården eller avlägsnas därifrån annat än för att slaktas. Produkter som härstammar från får och getter får inte utan länsveterinärens tillstånd överlåtas till andra gårdar som håller får eller getter.

Kommunalveterinären skall ta de prov som behövs för konstaterande av eventuell maedi-visna-smitta enligt anvisningarna i bilaga II. Proven skall omedelbart sändas till Helsingforslaboratoriet vid Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel för undersökning.

5. Åtgärder när maedi-visna har bekräftats på en gård

5.1. Spärrbestämmelser

När maedi-visna har bekräftats på en gård skall kommunalveterinären till den som är ansvarig för gården meddela de spärrbestämmelser som ingår i bilaga I, om sådana inte redan har meddelats med stöd av punkt 4.2.

Får eller getter får inte införas till gården eller avlägsnas därifrån annat än för att slaktas. Produkter som härstammar från får och getter får inte utan länsveterinärens tillstånd överlåtas till andra gårdar som håller får eller getter.

5.2. Fortsatta undersökningar

Har i undersökningar som avses i punkt 4.2. konstaterats att ett eller flera djur på gården har maedi-visna-smitta, skall kommunalveterinären ta blodprov på alla får och getter som är äldre än ett år enligt anvisningarna i bilaga II.

5.3. Avlivning av djur

Smittade djur kan sändas för slakt eller slaktas på gården för eget bruk. När djuren sänds till slakteriet skall dock bestämmelserna gällande anmälan i 15 § förordningen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel 1336/1996 (veterinärlagstiftningen J

2) iakttas. Om djuren inte sänds för slakt eller slaktas på gården och djuren enligt ägarens beslut ändå avlivas, skall bestämmelserna om behandling av animalisk avfall (jord- och skogsbruksministeriets beslut om behandling av animalisk avfall 634/1994, veterinärlagstiftningen H 19) iakttas vid destruering av kropparna.

6. Epidemiologisk kartläggning

När maedi-visna har bekräftats på en gård, skall länsveterinären utföra en epidemiologisk undersökning för att fastställa smittokällan samt kartlägga sådana kontaktgårdar dit maedi-visna har kunnat spridas från den smittade gården.

7. Åtgärder på kontaktgårdarna

När länsveterinären på basis av den epidemiologiska undersökningen har anledning att misstänka att maedi-visna har kunnat införas från andra gårdar till den gård där maedi-visna bekräftats eller att sjukdomen har kunnat spridas från den smittade gården till andra gårdar, skall länsveterinären förordna kommunalveterinären att resa till dessa gårdar, meddela dem som ansvarar för gårdarna de spärrbestämmelser som ingår i bilaga I och ta blodprov på alla de djur på gården som är äldre än ett år i enlighet med anvisningarna i bilaga II. Om någon kontaktgård är belägen i ett annat län, skall han underrätta länsveterinären i detta län om saken och denne skall förordna den behöriga kommunalveterinären att vidta ovan nämnda åtgärder på gården.

8. Återkallande av spärrbestämmelser

Kommunalveterinären skall i följande fall utan dröjsmål återkalla de spärrbestämmelser han meddelat:

- 1) Resultaten av laboratorieundersökningarna visar att misstanken om maedi-visna på gårdar som avses i punkterna 4 och 7 är ogrundad. Om kommunalveterinären dock anser att smittorisken på gården är särskilt stor återkallas spärrbestämmelserna först när gården har undersökts en andra gång med negativt resultat. De senare proven skall tas tidigast 12 och senast 16 månader efter den första provtagningen.
- 2) Djur som bekräftats ha fått smitta på en gård som avses i punkt 5 och avkomlingar till dessa djur har avlivats och av övriga får och getter som är äldre än 12 månader har tagits två blodprov efter varandra för undersökande av maedi-visna och undersökningsresultaten har varit negativa. De första proven skall tas 5-7 månader efter avlivningen av de smittobärande djuren och de andra proven 12-16 månader efter den första provtagningen.
- 3) Gårdens alla får och getter har avlivats, gården desinfekterats enligt bilaga III eller länsveterinärens anvisningar och minst 14 dygn har förflutit från desinfekteringen.

Bilaga IV innehåller en mall för beslutet om återkallande.

9. Hälsokontrollprogram mot maedi-visna

9.1. Allmänt

På grund av att maedi-visna är gradvis fortskridande förutsätter en tillförlitlig bedömning av besättningens sjukdomstillstånd att djuren fortlöpande kontrolleras både genom kliniska undersökningar och genom blodprov. En sådan fortsatt kontroll av besättningen under en längre tid utgör målet för hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna. Sålunda räcker inte som förebyggande åtgärd att de djur som köps till gården undersöks i samband med införseln. Ju längre besättningen har varit under kontroll,

desto tillförlitligare kan dess sjukdomstillstånd bedömas då det gäller maedi-visna.

Avsikten med programmet är att fårskötare genom att ansluta sig till programmet och utföra de undersökningar i besättningen som anges i programmet samt iakttä villkoren i programmet får ett gradvis stigande status för sin besättning och till slut officiellt maedi-visna-fritt status. Som bevis för uppnått status ger kommunalveterinären i varje skede ett hälsointyg. Intyget är viktigt t.ex. vid försäljning av djur till en annan gård. Villkoren i programmet är avsedda för djurägarna och de ansvarar för iakttagande av dem. Avvikelse från villkoren leder till att kommunalveterinären inte ger något hälsointyg över besättningen om han konstaterar att villkoren inte har uppfyllts, och därmed förlorar besättningen det uppnådda statuset beträffande sjukdomen. Den som ansvarar för gården är skyldig att tillkalla en veterinär att utföra uppgifterna förknippade med programmet.

9.2. Anslutning till och avslutande av programmet

Hälsokontrollprogrammet är obligatoriskt för gårdar med över 20 tackor och / eller hongetter. Gården skall ansluta sig till programmet före den 15 maj det år då antalet tackor och / eller hongetter på gården den 1 maj överstiger 20. Fårskötare och djurförmedlare som tillfälligt under ett års tid håller fler än 20 tackor och / eller hongetter behöver emellertid inte ansluta sig till programmet. Övriga gårdar med får och getter kan frivilligt ansluta sig till programmet.

Fårskötaren ansluter sig till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna genom att fylla i en anmälningsblankett enligt bilaga V tillsammans med kommunalveterinären i placeringskommunen. Före anslutningen till programmet skall kommunalveterinären för fårskötaren förklara villkoren i programmet och de undersökningar som hör till det. I anmälningsblanketten ingår fårskötarens försäkran enligt vilken han genom sin underskrift förbinder sig att uppfylla alla programvillkor.

Fårskötaren skall säga upp sig från det obligatoriska hälsokontrollprogrammet, om antalet tackor och / eller hongetter på gården den 1 maj är 20 eller mindre. Om antalet tackor och / eller hongetter på en gård som har anslutit sig till det obligatoriska hälsokontrollprogrammet tillfälligt under ett år är 20 eller mindre, kan länsveterinären bevilja gården tillstånd att fortsätta i programmet tills djurantalet åter överskrider 20. En fårskötare som säger upp sig från det obligatoriska hälsokontrollprogrammet, såsom ovan nämnts, kan ansluta sig till det frivilliga programmet. Även då ifylls anmälningsblanketten enligt bilaga V. När gården övergår till det frivilliga programmet från det obligatoriska programmet, måste man se till att övergången sker omedelbart för att den uppnådda hälsostatusen skall kunna bevaras. För att lämna det frivilliga hälsokontrollprogrammet meddelas detta till kommunalveterinären, som annullerar gårdens anmälningsblankett, det gällande hälsointyget samt ger gården ett avslutningsintyg enligt bilaga VII.

Kommunalveterinären skall göra upp en förteckning över de gårdar inom hans tjänsteområde som hör till hälsokontrollprogrammet och bevara kopiorna av gårdarnas anmälningsblankett, av de hälsointyg som getts gårdarna och avslutningsintyg för programmet. Kopiorna skall bevaras fastän gården upphör med hälsokontrollprogrammet. Härvid skall kopiorna bevaras åtminstone tre år från det att programmet avslutats.

Kommunalveterinären skall tillstålla länsveterinären uppgifter om de nya gårdar som anslutit sig till programmet, deras status samt gårdar som har lämnat programmet. Uppgifterna tillställs genom att kopior av anmälningsblanketter och intyg sänds till

länsveterinär inom en vecka från anslutningen eller från det att intyg getts. Länsveterinären skall tillställa avdelningen ett sammandrag över förteckningarna före den 31 januari följande år. Av det årliga sammandraget skall följande uppgifter framgå från och med 1.1.2001:

1. gårdens kontaktuppgifter, lägenhetssignum och placeringskommun,
2. de totala antalen får och getter på gården
3. händelserna förknippade med programmet på gården under året i fråga, såsom anmälningsdatum, datum då intyg beviljats, det uppnådda statuset och avslutningsdatum; samt
4. undantag med motivering, som beviljats av länsveterinären under året i fråga med stöd av punkt 9.7.

9.3. Skyldighet att göra upp en förteckning

En fårskötare skall göra upp en förteckning över sina får och getter. Av förteckningen skall framgå följande uppgifter om alla får och getter som är äldre än 12 månader:

- 1) ras,
- 2) kön,
- 3) öronmärkets eller andra identifikationer, om djuret har märkts,
- 4) födelsedatum
- 5) uppgifter om föräldrarna
- 6) avlivningsdatum eller dödstid och dödsorsak,
- 7) individuella uppgifter om och datum för köp, försäljning och övriga överföringar av djur
- 8) kontaktuppgifter om köparen eller/och försäljaren.

Fårskötaren skall också bevara alla hälsointyg som kommunalveterinären har gett besättningsvis enligt bilaga VI, laboratoriesvaren från prov som tagits med avseende på maedi-visna samt anmälningsblanketten enligt bilaga V så länge som besättningen hör till programmet. Likaså skall kopiorna över hälsointyg som visar maedi-visna-statuset för får som köpts till gården bevaras minst tre år från inköpsdagen, eller, om besättningen inte längre deltar i programmet, så länge programmet pågår.

Dessutom skall övriga bestämmelser gällande uppgörande av register som angivits för gården (jord- och skogsbruksministeriets beslut om registrering och märkning av får och getter 918/1997, veterinärlagstiftningen A 44) iakttas.

9.4. Identifiering av får och getter

Får och getter, på vilka tas blodprov för bedömande av maedi-visna-status, skall innan blodprovet tas märkas med ett öronmärke eller annan individuell identifikation, om de inte redan tidigare har märkts. Djur som enligt blodprovet eventuellt visar sig vara positiva kan på basis av öronmärke eller annan identifikation identifieras när

laboratorieundersökningarna har slutförts.

9.5. Den första provtagningen

Efter att ha fyllt i anmälningsblanketten i bilaga V skall kommunalveterinären ta blodprov på alla får och getter som är äldre än 12 månader enligt anvisningarna i bilaga II.

Proven förenliga med programmet får dock inte tas innan 18 månader har förflutit från det att gårdens får och getter har kommit i kontakt med sådana besättningar av okänt status eller smittade besättningar som anges i punkt 9.7.

Länsveterinären kan vid behov bestämma att en annan veterinär än kommunalveterinären i gårdens placeringskommun skall ta ett prov som hör till programmet. Förutsättningen för detta förfarande är att kommunalveterinären i placeringskommunen har gett sitt medgivande. Om någon annan än en behörig veterinär får i uppdrag att ta proven skall dock kommunalveterinären ge hälsointyg till gården.

9.6. Provtagning under de följande åren

Efter den första provtagningen skall kommunalveterinären eller någon annan veterinär som fått i uppdrag att proven ta följande blodprov med 12-16 månaders mellanrum på alla får och getter i besättningen som är äldre än 12 månader tills besättningen har undersökts sammanlagt fem gånger. Efter det tas blodproven på alla får och getter på gården vilka är äldre än 12 månader alltid 34 - 38 månader efter den föregående provtagningen.

I samband med varje provtagning skall kommunalveterinären eller någon annan veterinär som fått i uppdrag att ta proven även genomföra en hälsoundersökning av djuren och särskilt fästa uppmärksamhet vid symtom som är typiska för maedi-visna.

9.7. Hälsointyg

Kommunalveterinären skall utan dröjsmål ge besättningen ett individuellt hälsointyg enligt bilaga VI, när resultaten av de blodprov som tagits på besättningen finns att tillgå. I hälsointyget anges besättningens status och intygets giltighet. När hälsointyget fylls i skall följande klassificering iakttas:

9.7.1. Besättning med M1-status

Besättningen uppnår M1-status när den har undersökts en gång i enlighet med programmet med negativt resultat och besättningens djur enligt djurägarens försäkran inte har varit i kontakt med besättningar med okänt status eller smittade besättningar under de 18 månader som föregår provtagningen.

9.7.2. Besättning med M2-status

Besättningen uppnår M2-status när den efter anslutning till programmet har undersökts i fall av maedi-visna-smitta två gånger med 12-16 månaders mellanrum i enlighet med programmet med negativt resultat och besättningen har beviljats M1-status efter det första provet. Enligt djurägarens försäkran har villkoren i programmet iakttagits även i övrigt.

9.7.3. Besättning med M3-status, dvs. officiellt maedi-visna-fri besättning

Besättningen uppnår M3-status när den efter anslutning till programmet har undersökts med avseende på maedi-visna-smitta tre gånger med 12-16 månaders mellanrum i enlighet med programmet med negativt resultat och besättningen redan i samband med tidigare prov har beviljats M1- och M2-status. Enligt djurägarens försäkran har villkoren i programmet iakttagits även i övrigt.

9.7.4. Smittad besättning

Om ett av de prov som enligt punkterna 9.5 eller 9.6 eller andra prov som tagits på gården med avseende på maedi-visna visar sig vara positivt, anses besättningen vara smittad. Härvid skall åtgärder vidtas enligt punkt 9.10.

9.7.5. Besättning av okänt status

Besättningens status är okänt när

- 1) besättningen inte har anslutits till programmet,
- 2) besättningen har anslutits till programmet men den har inte ännu undersökts en enda gång med avseende på maedi-visna-smitta, eller
- 3) besättningen har anslutits till programmet och resultaten av de blodprov som tagits på besättningen har varit negativa, men besättningen har under de senaste 18 månaderna haft kontakt med maedi-visna-smittade besättningar, besättningar som inte hör till programmet eller besättningar som inte ännu en enda gång har undersökts med avseende på maedi-visna.

9.7.6. Besättning med S1-status

Besättningens status är S1 när den har konstaterats ha maedi-visna-smitta, de smittade djuren och deras avkommor har avlivats och besättningen har undersökts en gång 5-7 månader efter att djuren avlivats med negativt resultat.

En besättning med S1-status uppnår M1-status när den har undersökts två gånger med avseende på maedi-visna och de senare blodproven har tagits 12-16 månader efter det föregående blodprovet.

Länsveterinären kan av motiverat skäl undantagsvis ge tillstånd till förkortning eller förlängning av intervallerna mellan provtagningen när ändringen av intervallerna inte innebär några risker för besättningens status. En förutsättning för detta förfarande är att det i besättningen finns tillräckligt med gamla får och / eller getter som har varit länge på gården, minst 36 månader.

Länsveterinären kan bevilja undantag också i fråga om undersökning av alla får och getter som är äldre än 12 månader när det finns över 100 djur i den åldern och det inte anses nödvändigt att ta prov på alla djur.

9.8. Anskaffning av djur till gården

Till en besättning som har anslutit sig till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna får skaffas nya djur endast från gårdar som anslutit sig till programmet och som inom detta program har uppnått samma eller högre status. Till besättningar med M1-status kan dock skaffas djur endast från besättningar med högre status (M2- eller M3-gårdar).

Om djur skaffas från en besättning med lägre status sjunker statuset för hela gårdens besättning till samma nivå som för den gård som säljer djuret. Om en besättning med M1-status skaffar djur från en annan besättning med M1-status kan gården beviljas M2-status tidigast 12 månader efter anskaffningen av nya djur.

Om en gård där det inte från förut finns får eller getter skaffar nya djur från gårdar som hör till maedi-visna-programmet kan kommunalveterinären ge gården ett hälsointyg, där dess status är detsamma som det lägsta statuset för de säljande gårdarna. En förutsättning för beviljande av hälsointyget är att fårskötarens innan han skaffar nya får och/eller getter till gården har anslutit sig till maedi-visna programmet och förbinder sig att iakttä programmet till alla delar.

9.9. Kontakter med andra besättningar

Får och getter på en gård som har anslutit sig till programmet får inte ha någon kontakt, t.ex. på bete, djurutställningar och i andra motsvarande situationer, med besättningar som inte hör till programmet, smittade besättningar eller besättningar med lägre status.

Den som ansvarar för gården skall omedelbart underrätta kommunalveterinären om besättningen har kommit i kontakt med andra djur på ovan nämnt sätt. Kommunalveterinären skall sänka besättningens status till samma nivå som kontaktgårdens status. Besättningens status klassificeras som okänt i enlighet med punkt 9.7.5.

9.10. Misstänkt maedi-visna-smitta eller konstaterande av smitta på en gård som hör till hälsokontrollprogrammet

Då det misstänks att en besättning har fått maedi-visna-smitta eller då maedi-visna-smitta konstateras på en gård som hör till hälsokontrollprogrammet skall åtgärder vidtas enligt punkterna 4 och 5. Länsveterinären kan dock meddela särskilda föreskrifter om provtagning på gården.

När maedi-visna-smitta har konstaterats på en gård, skall kommunalveterinären återkalla det hälsointyg som han har utfärdat och som anger gårdens status.

9.11. Utrotande av smitta på gårdar som hör till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna

När maedi-visna-smitta konstateras i en besättningen och antalet smittade djur enligt blodprov och andra laboratorieundersökningar är under 10 % av alla får och getter, kan man försöka utrota smittan genom att avliva alla smittade djur samt deras avkomlingar.

Om antalet smittade djur utgör mera än 10 % av alla får och getter på gården skall smittan utrotas i första hand genom att alla djur i besättningen avlivas.

Om avlivande av djur iakttas vad som bestäms i punkt 5.3.

9.12. Befrielse från spärrbestämmelser

En gård befrias från spärrbestämmelserna i enlighet med punkt 8.

10. Förrättningsanmälningar och räkningar

För förrättningsresor som görs enligt denna förordning behövs inte någon särskild anvisning. Denna föreskrift avviker från avdelningens cirkulär nr 178 av den 15 augusti 1980 om tjänsteförrättningar och -resor som företas med anledning av djursjukdomar samt härav föranledd rapportering (Veterinärlagstiftningen D 20). Om förrättningar meddelas på det sätt som bestäms i samma cirkulär.

För veterinärers åtgärder och resor som föranleds av det obligatoriska hälsokontrollprogrammet betalas en ersättning av statens medel enligt förordningen om förrättningsarvoden till veterinärer 1269/1989, ändr. 963/1989 och 164/2001 (Veterinärlagstiftningen C 18, ändr. 18:2 och 18:3). Hälsoundersökningen av besättningen faktureras enligt 2 § punkt G förordningen om förrättningsarvoden, om veterinären inte har någon särskild orsak att göra en individuell hälsoundersökning av djuren. De individuella undersökningarna faktureras enligt 2 § punkt E1. I fråga om gårdar som ingår i det frivilliga hälsokontrollprogrammet betalas en ersättning av statens medel endast för de åtgärder och resor som avses i punkterna 4 – 5 och 7 – 8. Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel undersöker med stöd av 2 § 2 mom. jord- och skogsbruksministeriets förordning om avgifter för prestationer som Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel tillhandahåller (116/2001) avgiftsfritt prov som hänför sig till hälsokontrollprogrammet eller punkterna 4-8.

För veterinärbesök och provtagning som hänför sig till det frivilliga hälsoprogrammet, skall fårskötaren betala ersättning till veterinären i enlighet med jord- och skogsbruksministeriets beslut 2/VLA/1999 om vissa ersättningar enligt lagen om djursjukdomar och djurskyddslagen.

11. Kostnader

På ersättning för de kostnader som föranleds av bekämpning av sjukdomen tillämpas 15-21 b § lagen om djursjukdomar 55/1980 (Veterinärlagstiftningen D 1).

Djuren kan avlivas på statens bekostnad endast på ägarens ansökan. Vid avlivning av djur och ansökan om ersättning skall jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelnings beslut nr 362/513-89 av den 1 maj 1989 (Veterinärlagstiftningen D 22) iakttas. Djuren kan avlivas på statens bekostnad endast med godkännande från avdelningen för livsmedel och hälsa vid jord- och skogsbruksministeriet.

De kostnader som föranleds av åtgärder som vidtas enligt det frivilliga hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna betalas av djurägaren, med undantag av undersökningen av prov.

12. Övergångsbestämmelser

De gårdar på vilka det när denna förordning träder i kraft finns över 20 tackor och / eller hongetter skall ansluta sig till hälsokontrollprogrammet före den 30 september 2001.

Jord- och skogsbruksminister
Kalevi Hemilä

Veterinärinspektör
Mikko Kananen

BILAGA I
BESLUT OM SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELAS GÅRDAR PÅ GRUND AV
MAEDI-VISNA

Utfärdat / (datum)

Djurägarens namn:

Gårdens adress och lägenhetssignum:

På gården skall iakttas följande bestämmelser:

1. Anmälningsskyldighet

Alla får och getter på gården som har typiska symtom på maedi-visna skall omedelbart anmälas till kommunalveterinären.

2. Uppgörande av förteckning

2.1. En förteckning över alla får och getter på gården skall göras upp gruppvis.

2.2. Uppgifterna i förteckningen skall hållas á jour så att alla födda och döda får och getter jämte datumet för händelsen antecknas i förteckningen.

2.3. Uppgifterna i förteckningen skall på begäran visas för läns- eller kommunalveterinären och en veterinär vid jord- och skogsbruksministeriets avdelning för livsmedel- och hälsa, och uppgifterna kan kontrolleras i samband med varje inspektionsbesök.

3. Begränsning av djurens rörelsefrihet

3.1. Till gården får inte föras in får eller getter.

3.2. Från gården får inte föras ut får eller getter annat än för slakt.

4. Övriga bestämmelser

4.1. Produkter som härstammar från får eller getter får inte utan länsveterinärens tillstånd överlåtas till andra gårdar som håller får eller getter.

4.2. Kommunalveterinärens bestämmelser om behörig behandling och desinfektion av avfall på gården skall iakttas.

Motivering: Maedi-visna misstänks/har bekräftats hos får och/eller getter på gården (stryk det obehövliga).

Ändringssökande:

Ändring i detta beslut får sökas hos landsbygdsnäringsnämnden genom besvär. Besvärsguiden medföljer. Beslutet träder dock i kraft omedelbart med stöd av 17 § förordningen om djursjukdomar. Beslutet skall iakttas trots eventuellt sökande av ändring.

Kommunalveterinärens underskrift: _____

Namnförtydligande och tjänsteställning: _____

Rättsnormer:

8 och 9 § lagen om djursjukdomar (55/1980, ändr. 809/1992)

17 § förordningen om djursjukdomar (601/1980)

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av maedi-visna hos får och getter (15/VLA/2001)

BILAGA II PROVTAGNINGSANVISNINGAR

Vävnadsprov

Från döda djur som misstänks ha insjuknat i maedi-visna skall hela djuret eller åtminstone lungorna, lungornas lymfkörtlar och bröstskiljeväggens lymfkörtlar samt mjälten skickas för provtagning. Från getter samt från får som misstänks ha insjuknat i visna skall utöver ovan nämnda organ skickas djurets huvud, om inte hela djuret skickas för undersökning. Om huvudet sänds skall anvisningarna i jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om bekämpning av skrapie hos får och getter (27/1997, D 66) iakttas.

Blodprov

För provet tas minst 10 ml blod utan tillsatsämne i vakuumrör eller i vanliga blodprovsrör av glas. Det är skäl att kontrollera att rören håller centrifugering och att man inte använder naturkork som kork.

Av djurskyddsorsaker bör prov inte tas på tackor och getter en månad före och en månad efter lamningen. På tackor och getter som lammar tas vid behov särskilda prov. Vid provtagning som hör till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna skall man i första hand försöka ta proverna så att man vid samma besök kan ta prov på alla djur som är äldre än ett år.

Blodprovsrören skall märkas så att det när laboratorieundersökningarna blir färdiga framgår från vilket djur proven har tagits.

Blodprov som tagits enligt maedi-visna-programmet skall skickas till:

Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel

Avdelningen för virologi

Tavastvägen 57

00580 Helsinki

Postadress

PB 45

00581 Helsingfors

BILAGA III DESINFEKTION AV GÅRDEN

1. Byggnader

Efter avlivningen av djuren skall djurstallet tvättas med trycktvättare och borstar. Vanliga tvättmedel skall användas. Efter tvättningen skall byggnaden desinficeras med ett desinfektionsmedel och är avsett för oskadliggörande av virus, t.ex. Virkon S eller Parvocide Plus, och lämnas att torka.

2. Redskap och utrustning

Redskap som har kommit i kontakt med djuren skall tvättas och desinficeras som ovan.

3. Foder och ull

Förorenat foder förstörs genom bränning eller grävs ner. Förorenad ull bränns eller förs för rengöring eller spinning till spinneri, som inte finns i anslutning till en gård som håller får och getter.

4. Dynga

Dyngan grävs ner eller komposteras.

BILAGA IV BESLUT OM ÅTERKALLANDE AV SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELATS PÅ GRUND AV MAEDI-VISNA

Utfärdat / (datum)

Genom detta beslut återkallas de spärrbestämmelser som meddelats gården

/ (datum) på grund av misstänkt / konstaterad maedi-visna-smitta / kontakter med en maedi-visna-kontaktgård (stryk det obehövliga)

Ansvarig person på gården:

Gårdens adress och lägenhetssignum:

Detta beslut träder i kraft den / (datum)

Motivering:

Det finns ingen risk för att maedi-visna sprider sig på gården.

Ändring i detta beslut får sökas genom besvär. Besvärsguidans medföljer.

Kommunalveterinärens underskrift: _____

Namnförtydligande och tjänsteställning: _____

Rättsnormer:

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av maedi-visna hos får och getter (nr 15/VLA/2001)

BILAGA V ANMÄLNINGSBLANKETT FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET MOT MAEDI-VISNA

ANMÄLNINGSBLANKETTEN FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET GÄLLER:

&127; Obligatorisk program (över 20 tackor och/eller honget) Antalet tackor/honget_____

&127; Frivillig program (20 eller mindre tackor och/eller honget) Antalet tackor/honget_____

1. Besättningsägaren_____

adress och lägenhetssignum_____

telefonnummer_____

adress till besättningen (om annan än ovan)_____

2. Ras/raser_____

3. Antalet djur:

Det totala antalet får_____ / Det totala antalet getter_____

4. Djurens identifikationsmärkning och härstamning / &127; Separat bilaga 1 *

5. Fårens kontakter med andra besättningar under de senaste 3 åren / &127; Separat bilaga 2 *

6. Undersökningar med avseende på maedi-visna som gjorts av besättningen före anslutningen:

Provtagning datum_____ Undersökningsresultat och -nummer_____

Provtagning datum_____ Undersökningsresultat och -nummer_____

7. Den för provtagningen ansvariga kommunalveterinärens underskrift och namnförtydligande

Ort och tid Underskrift och namnförtydligande

8. Som ägare till ovan nämnda besättning förbinder jag mig att iaktta villkoren i hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna i fråga om anskaffningen av nya djur och andra förebyggande åtgärder.

Ort och tid Besättningsägarens underskrift

Kommunalveterinär skall tillställa länsveterinären i gårdens placeringslän en kopia av denna blankett inom en vecka efter blankettens underteckning.

* BILAGOR &127; Bilaga 1 &127; Bilaga 2 &127; Ev. övriga bilagor_____

DISTRIBUTION: 1. Gårdens ägare 2. Länsveterinär 3. Kommunalveterinär

BILAGA VI
HÄLSOINTYG ÖVER BESÄTTNINGEN INOM HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET
MOT MAEDI-VISNA

HÄLSOINTYGET GÄLLER:

&127; Obligatorisk program (över 20 tackor och/eller honget) Antalet tackor/honget_____

&127; Frivillig program (20 eller mindre tackor och/eller honget) Antalet tackor/honget_____

1. Besättningsägaren_____

adress och lägenhetssignum och telefonnummer_____

adress till besättningen (om annan än ovan)_____

2. Datum då besättningen anslöts till hälsokontrollprogrammet mot maedi-visna_____

3. Besättningens djur har undersökts i enlighet med hälsokontrollprogrammet med avseende på maedi-visna. Den hör till klassen: (Om gården redan tidigare har uppnått M3-status skall datum då M3-status gavs anges)

&127; Smittad besättning &127; S1-status &127; Okänt status

&127; M1-status &127; M2-status &127; M3-status (datum_____)

4. Undersökningar med avseende på maedi-visna som gjorts av besättningen (datumen för de tre senaste undersökningarna)

Provtagning Undersökningsresultat Antalet undersökta djur med identi-

datum och –nummer fikationsmärkning / &127; Bilaga 1 *

1. _____

2. _____

3. _____

5. Detta intyg gäller till_____ (följande provtagning).

6. Den för provtagningen ansvariga kommunalveterinärens underskrift och namnförtydligande

Ort och tid Underskrift och tjänsteställning

7. Som ägare till ovan nämnda besättning försäkrar jag att jag iakttagit villkoren för ovan nämnda hälsokontrollprogram mot maedi-visna i fråga om anskaffningen av nya djur och andra förebyggande åtgärder och förbinder mig att iaktta dem under giltighetstiden för detta intyg.

Ort och tid Besättningsägarens underskrift

Kommunalveterinär skall tillställa länsveterinären i gårdens placeringslän en kopia av denna blankett inom en vecka efter blankettens underteckning.

* BILAGOR & Bilaga 1 & Ev. övriga bilagor_____

DISTRIBUTION: 1. Gårdens ägare 2. Länsveterinär 3. Kommunalveterinär

BILAGA VII AVSLUTNINGSINTYG FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET MOT MAEDI-VISNA

Besättningsägaren_____

adress och lägenhetssignum_____

telefonnummer_____

adress till besättningen (om annan än ovan)_____

AVSLUTNINGSINTYG FÖR HÄLSOKONTROLLPROGRAMMET GÄLLER:

& Obligatorisk program (över 20 tackor och/eller honget)

Motivering till upphörande med programmet: _____

& Frivillig program (20 eller mindre tackor och/eller honget)

Antalet djur på gården vid tidpunkten för upphörande med programmet:

Det totala antalet får_____ / Det totala antalet getter_____

Den för provtagningen ansvariga kommunalveterinärens underskrift och namnförtydligande

Ort och tid Underskrift och namnförtydligande

Besättningsägarens underskrift

Ort och tid Besättningsägarens underskrift

Kommunalveterinär skall tillställa länsveterinären i gårdens placeringslän en kopia av denna blankett inom en vecka efter blankettens underteckning.

DISTRIBUTION: 1. Gårdens ägare 2. Länsveterinär 3. Kommunalveterinär

BILAGA VIII BESVÄRSANVISNING

Besvärsmyndighet

Ändring i detta beslut får sökas hos landbygdsnäringarnas besvärsnämnd genom besvär.

Besvärstid

Besvär skall anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet. Besvärstiden börjar löpa dagen efter dagen för delfåendet. Delfåendet anses ha skett som följer:

-Om beslutet har överlämnats till den person som saken gäller eller till dennes ombud eller har företetts för den person som saken gäller, anses delgivningen ha skett dagen i fråga.

-Den person som saken gäller anses ha fått kännedom om en handling som har sänts per post mot mottagningsbevis vid den tidpunkt som mottagningsbeviset utvisar.

-Om handlingen har sänts per post utan mottagningsbevis, anses delgivningen ha skett den sjunde dagen efter det att handlingen har ingivits till posten för vidarebefordran.

-Om beslutet har delgivits en annan person än den som saken gäller (mellanhandsdelgivning), anses den som skall få beslutet ha delgivits detta den tredje dagen efter den dag som anges på delgivnings- eller mottagningsbeviset.

-Om beslutet eller en kungörelse om att det hålls tillgängligt har publicerats i officiella tidningen eller genom en offentlig kungörelse på en anslagstavla, anses delfåendet ha skett den sjunde dagen efter den dag då beslutet eller kungörelsen om att det hålls tillgängligt har publicerats i officiella tidningen eller kungörelsen anslagits på en anslagstavla.

Besvärsskriftens innehåll

Besvären skall anföras skriftligen och tillställas landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd. I besvärsskriften skall nämnas:

1. ändringssökandes namn och hemkommun,
2. den postadress och det telefonnummer under vilka meddelanden i saken kan tillställas ändringssökanden,
3. det beslut i vilket ändring söks,
4. till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringen som yrkas,
5. de grunder på vilka ändring yrkas, samt
6. om ändringssökandes talan förs av hans lagliga företrädare eller ombud eller om någon annan person har uppgjort besvären, även namn och hemkommun för denna person.

Ändringssökanden, den lagliga företrädaren eller ombudet skall underteckna besvärsskriften.

Bilagor till besvärsskriften

Till besvärsskriften skall fogas:

1. det beslut i original eller kopia i vilket ändring söks,
2. intyg över vilken dag beslutet har delgivits eller annan utredning över när besvärstiden har börjat,
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har tillställts myndigheten, och
4. fullmakt, om ändringssökanden anlitar ett ombud som inte är advokat eller allmänt rättsbiträde.

Hur besvärsskriften skall lämnas in

Besvärsskriften skall tillställas landsbygdsnäringsnämnd. Besvär kan lämnas in personligen eller sändas per post som betald postförsändelse eller genom ombud eller bud. Befordran av besvär per post sker på avsändarens ansvar. Besvären skall vara myndigheten till handa senast den sista dagen besvärstiden före tjänstetidens slut, för att besvären skall kunna prövas. Försenade besvär prövas inte.

Landsbygdsnäringsnämnd, kontakinformation:

Postadress: PB 820, 00101 HELSINGFORS

Besöksadress: Kajsaniemigatan 4 A, 00100 HELSINGFORS

Telefonväxel: (09) 5765 111

Telefax: (09) 576 2010

Öppettid kl. 8.00- 16.15

Rättegångsavgift

För behandlingen av besvär vid landsbygdsnäringsnämnd uppbärs en rättegångsavgift på 500 mk. Undantag från avgiften har dock fastställts i vissa fall.